

Ratio: Tales, ut potè frequentiores, & perniciosiores, merentur ab Ecclesia, & hec vult, eos puniri iso facto.

Resp. 8. Aliæ Simonie, v. g. in ministratio, vel receptione Sacramentorum, eti si sit grandia peccata, penas tamen juris non inducent ipso facto, sed debent infi per sententiam Judicis. C. Cum nuper, it. de Confessis.

Resp. 9. Sola Simonia realis completa, licet premium solum per parte sit solutum, penas juris inducit, non verò mentalis, vel conventionalis, ab aliis dicta realis incompleta vel semirealitatis, etiam facta traditione rei spiritualis, modo temporale non sit receptum.

Ratio: Tum quia Leges penales, presertim graves intelligunt decerni pro opere completo. *Tam etiam,* quia legitur hunc esse stylum Romani Curie scientie Papa; qui non solum jus declarat, sed & facta, & oppositum revocat.

Ex his *Sequitur* 1. Eum qui simoniæ confort Ordem, sive maiorem, sive minorem, immo, & prius Tonsum, esse excommunicatum. *De quo vide Trid. Sess. 22. cap. 1. de Reform.* Insuper esse suspensionem ipso facto ab omnium Ordinum, etiam primæ Tonsum collatione, ab omnium numerum pontificalem executione, & interdictum ab ingressu Ecclesiæ, immo (hac suspensione non observata) simul suspensionem incurserit à regime Ecclesiæ. Quod totum patet ex Constitutione Sixti V. 1588. edita. Quam panarum relaxatio sibi Pape reservatur. Per eandem Bullam ab executione omnium Ordinum sus-

penduntur ordinati simoniæ.

Nota: tamen ad harum penarum incurserunt requiri, ut intercesserit formale vel virtuale pactum. Quo deficiente licet non sit Simonia, est tamen grande peccatum mortale, si quid contra Trid. accipiatur praetextu consuetudinis vel sustentationis.

Sequitur 2. Juxta Extravag. *Detestabile*, de Simonia, excommunicatum esse conferentem, procurantem, uti, & recipientem simoniæ Beneficium: si tamen sit verum Beneficium. Et si simoniæ ad Beneficium promotus est inhabilis ad illud habendum absque noua dispensatione Pontificis, c. *Nobis fiat*, tit. de Confessis.

Ratio: Tum quia Leges penales, presertim gravis intelligunt decerni pro opere completo. *Tam etiam,* quia legitur hunc esse stylum Romani Curie scientie Papa; qui non solum jus declarat, sed & facta, & oppositum revocat.

Ratio: Tum quia Leges penales, presertim gravis intelligunt decerni pro opere completo. *Tam etiam,* quia legitur hunc esse stylum Romani Curie scientie Papa; qui non solum jus declarat, sed & facta, & oppositum revocat.

Nota: tamen ad Monasteriorum tenetatem, & contraria consuetudinem hanc censuram raro incurri.

CXLII. *Ratio:* 11. Simonia confidentialis completa, nimis data, & accepto Beneficio, licet accipiens nondum implevit suam promissionem, utramque partem contrahentem ipso facto subiecti excommunicationi Papali, & animalia resignationem, & collationem Beneficii in quo est commissa, & ad idem postea obtainendum inhabilitat, omnibus beneficiis, & pensionibus ante obtentis privata. Tandem Beneficia sic collata reservantur soli Summo Pontifici, cui etiam soli ordinari reservatur dispensatio in prefatis penis, eti si quibusdam casibus (de quibus autem Auctore videantur) competere possit Episcopo.

TRACTATUS XI.

De Sacramentis tum in communi, ex tertia parte Angelici Doctoris à Q. 60. usque ad 65. inclusivè: tum in specie de Baptismo, & Confirmatione.

De quibus ubi S. D. agat, dicetur in proprio loco.

Consentaneum vixit est (ait Tridentina Synodus Sess. 7. in Proemio, seu Decreto de Sacramentis) *de sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per que omnis vera iustitia vel inscripta, vel cepta augetur, vel amissa reparatur.* Sunt enim velut septem fontes Salvatoris, fontes, inquam, aquæ salientis in vitam aeternam, quæ mens impluit gratia, & future glorie nobis pignus datur. De quibus proinde sit.

EXAMEN I.

De essentiâ Sacramentorum.

De qua S. Thom. agit Q. 60. per 8. art. Et de necessitate Sacramentorum, de qua Ques. 61. per 4. art.

QUÆRO I. Obligaturne Confessorum scire doctrinam Theologorum de Sacramentis?

I. Respondeo: hoc à nemine (cui Christianismus cordi est) in dubio veri posse.

Ratio: Quia quis sincerus Christianus corde, & creaserit, Confessum ex vi Officii sui non tantum Judicem, sed, & Doctorem, & Medicum esse; Quia autem salubrissima doctrina, quam que efficacissima remedia præbet, per que Justitia coepit augetur, vel amissa reparatur? Quæ efficacior medicina, quam vulnerum animæ emplastrum, pretiosissimi Christi sanguine valorata, uti sunt septem Sacramenta, que sacramentum, seu sanctificant, immo desificant animam, ut filii DEI nominentur. Ergo.

QUÆRO II. Quid est Sacramentum? Quod, & quoniam significatum ejus?

II. Resp. 1. Sacramentum in communi bene definitur à S. Thom. quæst. 60. art. 2. c. *Signum rei sacrae sanctificantis bonitatis.*

Explicatur: Dicitur. *Signum,* nimirum sensibile, de quo postea plura, item signum, non naturale,

seu ex natura significans, sed ad placitum, non homini, sed Dei, seu à DEO institutum: cum enim solus DEUS sit causa principalis gratiae, ipsius etiam est institutio signa gratiae. Item signum practicum, seu causans signatum, non mere speculativum, de quo postea. Item intelligi debet de signo permanenter in Ecclesia instituto; per Sacramenta enim homines coadunantur in unam Religionem. Ergo debent manere, quando manet ipsa Religio. Defectu hujus conditionis insufflat, quo Christus in Pentecôte Discipulis dedit Spiritum Sanctum, non est Sacramentum, ut nec illa verba Christi ad Magdalenum: *Remittuntur tibi peccata multa, quoniam dilaxisti multum.*

Dicitur 2. *Rei sacrae sanctificantis bonitatis.* Quod intelligitur de sanctificatione formalis, que est ipsa gratia habitualis, que proinde intelligitur ibi per rem sacram. Unde Crux Christi est quidem signum rei sacram nimirum Christi nos sanctificantis, non tamen est Sacramentum; quia significat rem sanctificantem non effectivæ. Idem est de serpente aeneo, qui erat figura Christi.

Definitio sic explicata coincidit cum illa Canisii: *Est signum visibile invisibilis gratiae ad dominum sanctificationem divinitatis institutum.*

III. Resp. 2. De ratione Sacramenti, ut sic est significare sanctitatem simpliciter, seu perfectam, & intrinsecam: & non sufficit, quod significet legalem, seu imperfectam, Ita S. Th. art. 2, ad 3.

An

De Sacramentis.

Ante probationem nota, quod sicut est duplex status Legis, nimirum Veteris, & Novi, ita est duplex sanctitas, utique statui correspondens. Una legalis, & imperfecta, potius talis quoad homines, quam quoad Deum, non sanctificans intrinsecè, sed sollem extrinsecè, utipote hominem ponens in talis statu, ut alius licet cum eo conversari. Sic in Lege Veteri nullus alienigena, id est non progenita ex semine Israhelitico, licet coram Deo sancta, erat tamen immunda legaliter, seu ex lege, per quam Viro Israhelita non licebat eam ducere. Ex contra Judea, licet coram Deo (nimirum per peccatum) immunda, era tamen legaliter sancta. Sic etiam in Lege veteri tangens mortuum vel leprosum dicebatur immundus, non immundus culpe, sed cujusdam irregularitatis legalis. Altera est sanctitas perfecta seu quoad Deum, quæ fit per gratiam habitualem, seu sanctificantem. Prima quidem attribuitur Sacramentis veteris Legis, quibus tamen altera non est totaliter deneganda, ut patet ex dicendis tum in ratione, tum infra de causalitate. Hoc notato.

Ratio: est: Sacramentum ex sua essentia potest significare talis sanctitatem, cuius significatio distinguatur ab omni eo, quod non est Sacramentum: sed hanc distinctionem non haberat per significacionem sanctitatis legalis. Ergo. Min. prob. In Lege Veteri multæ erant Cæremoniae significantes sanctificationem imperfectam & legalem, ut patet ex Hebr. 9. nimirum omnes illæ ablutiones, quibus mundabatur corpus, & conferbatur justitia carnis, ac sanctitas legalis, quæ tamen non erant Sacramenta. Idem in nova Lege est absolutio ab Excommunicatione majori, que facit, quod non licet eum excommunicato non tolerari conversari. Ergo.

Ratio: 2. Quod determinatur per aliud, est materia, quod determinat, est forma: ut docet S. Thom. art. 7. & patet in naturalibus, v. g. in materia hominis, & in artefactis: Sed in Sacramenta res sensibles per verba determinantur ad significacionem rei spiritualis: Ergo.

Ratio: 3. p. In omni composito materia, & forma sunt partes intrinsecæ & essentialiæ: Sed Sacramentum est quoddam compositum, & res in eo sunt materia, verba sunt forma. Ergo Min. prob. 1. Quia Concil. Florient. assertit, Sacramenta Nove Legis perfecti rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma.

Ratio: 4. Quod determinatur per aliud, est materia, quod determinat, est forma: ut docet S. Thom. art. 7. & patet in naturalibus, v. g. in materia hominis, & in artefactis: Sed in Sacramenta res sensibles per verba determinantur ad significacionem rei spiritualis: Ergo.

Ratio: 5. Dicitur hoc ulterius ex S. Thom. art. 6. ad 2. dicente: Quamvis verba & aliae res sensibles sint in diverse genere, quantum pertinet ad naturam rei, convenienter tamen in ratione significandi, quæ perfectius est in verbis quam in aliis rebus. Et id ex rebus est in verbis quam in aliis rebus.

Ratio: 6. Ad hoc dist. maj. Quod significat multa, absque ordine, conc. cum ordine inter illa, neg. Unde S. Th. ad 1. docet. Tunc esse signum ambiguum praesertim occasione fallendi, quando significat multa, quorum unum non ordinatur alio, esse autem signum certum, si ex eis ordine quodam efficiatur unum. Sic hoc nomen homis significat animam & corpus, prout ex eis constitutur humana natura. Ex hoc modo Sacramentum significat tria predicta, secundum quod ordine quodam unum sunt, ut patet ex ratione data.

Ratio: 7. Constante Sacramenta ex determinatis rebus sensibilibus ut materia, & verbis ut forma: & quotuplex est eorum materia?

III. Resp. 1. Sacramenta Nove Legis constant ex re sensibili ut materia, & verbis sensibilius ut forma, tamquam partibus intrinsecis & essentialibus.

Ratio: 1. part. est ex art. 4. in corp. Divina Sapientia uniuersitatem rei prævidet secundum suum modum, & propter hoc dicitur Sap. 8. quod suavitè disponit omnia: Sed homini est connaturale, ut per sensibilia perveniat in cognitionem intelligibilium; signum autem est, per quod aliquis devenit in cognitionem alterius; & res sacrae in Sacramentis significata sunt bona intelligibilia, seu spiritualia. Ergo.

Ratio: 2. Quod per rem sensibilius non intelligimus, debet necessario esse aliquod elementum sensitibile, uti in Baptismo est aqua: de quo S. August.

Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum. Sed sufficit esse aliquo sensu perceptibile, per formam determinabile, quod impropter potest dici elementum, licet sit aliquis actus, immo verba, ut patet in Sacramento Pontificis, & Matrimonii. Et ex S. Thom. art. 6. ad 2. Idem est de verbis, quæ non semper necessari debent esse propriæ dicti, sed sufficit esse æquivalenter talia, v. g. nutus, signa, &c. in Matrimonio.

Nota: 2. ex S. Thom. ad 2. & 3. quod licet res sensibles secundum se, & naturam suam efficiant effectum naturalium, & non spectent ad DIU cultum, & sanctificationem nostram, aut spiritualem significacionem, bene tamen in quantum à Deo ad id sunt assumptæ & elevatae.

Ratio: 2. p. est ex S. Th. art. 6. in c. Res sensibiliæ, earumque significatio secundum se sunt indifferentes; aqua enim significare potest, & ablutionem properat suam humiditatem, & refrigerium properat suam frigiditatem; Ergo per verba debent determinari ad effectum spiritualium. Unde S. Augustinus 2. de Doctrina Christiana ait: *Verba inter homines obtinuerunt principium significandi.* Et hoc patet in Baptismo. Nam cum dicunt: *Ego te baptizo,* manifestatur, quoniam aqua utimur in Baptismo ad significandam emundationem spiritualium.

Ratio: 3. p. In omni composito materia, & forma sunt partes intrinsecæ & essentialiæ: Sed Sacramentum est quoddam compositum, & res in eo sunt materia, verba sunt forma. Ergo Min. prob. 1. Quia Concil. Florient. assertit, Sacramenta Nove Legis perfecti rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma.

Ratio: 4. Quod determinatur per aliud, est materia, quod determinat, est forma: ut docet S. Thom. art. 7. & patet in naturalibus, v. g. in materia hominis, & in artefactis: Sed in Sacramenta res sensibles per verba determinantur ad significacionem rei spiritualis: Ergo.

Ratio: 5. Dicitur hoc ulterius ex S. Thom. art. 6. ad 2. dicente: Quamvis verba & aliae res sensibles sint in diverse genere, quantum pertinet ad naturam rei, convenienter tamen in ratione significandi, quæ perfectius est in verbis quam in aliis rebus. Et id ex rebus est in verbis quam in aliis rebus.

Ratio: 6. Materia & forma, ac partes intrinsecæ debent esse simili: sed res, vel actus sensibiliæ, & verba non sunt simili, ut patet in Sacramento. Pontificis, ergo, & in omni Sacramento. Poenitentia, autem, quod Absoluto sequitur Confessione: & in Matrimonio unius consensus ut traditio, precedit alium, ut est acceptatio. Ergo.

Ratio: 7. Similitudine physica, vel moralis, conc. mai. Semper physica, seu mathematica, ut sint simul in eodem instanti temporis, neg. maj. Et sic dist. min. neg. cons. Sufficit ergo, & in omni Sacramento, ut validum sit, adesse debet similitas partium moralis, seu secundum prudentiam astimationem. Quomodo ergo veritatem in Eucharistia, vide infra Tract. 12. Exam. 1. num. 2, in R. ad 2. Conf. quomodo verba meanant virtualiter post consecrationem.

Ratio: 8. Materia in quovis Sacramento Nove Legis est duplex, nimirum remota, & proxima. Prima est illa res sensibiliæ, que susceptient per actionem Ministri applicator. Proxima est ipsa actio applicans.

Ratio: 9. In Baptismo materia remota est aqua, proxima est abluto. In Confirmatione materia remota est chrisma, proxima est uncio in fronte. In Eucharistia materia remota est panis & vinum, proxima sunt species consecratae Christum continentis. In Penitentia materia remota sunt peccata, proxima sunt actus poenitentis. In Extrema Unctione materia remota est oleum infirmorum, proxima est ipsa uncio. In Ordine materia remota sunt instrumenta, que dantur ordinando, proxima eorum traditio. In Matrimonio materia remota sunt corpora, proxima traditio eorum sensibiliiter expressa.

QUÆRO IV. Nonne saltem per Dei potentiam absolutam possibilia sunt Sacraenta insensibilia, seu spiritualia respectu hominis?

IV. Resp. Affirmative. *Ratio:* Essentia Sacramenti consistit in hoc, quod sit signum ad placitum, practicum gratia; sed non appetit repugnantia, cur Deus non possit elevate actum aliquem internum, v. gr. adoratiois, ut significet & causet gratiam. Ergo Minor prob. 1. ex S. D. 2. 2. quæst. 178. art. 1. docente: quod Deus per interiore motum homini, ut per instrumentum, possit patrare miracula. Ergo & gratiam. 2. Sicut Sacramentorum Author Deus virtutem suam non aligavit Sacramentis, ita nec rebus sensibilius. Ergo. 3. Res spiritualis potest verè esse signum, ut patet in verbo mentis. Nam signum, ut abstractum à spirituali & sensibili, definit esse id, quod mediante, seu supposita cognitione, sive notitia sui, sive sensu, sive intellectu, dedit in cognitionem alterius. Hinc dum S. August. definitum signum esse id, quod præter speciem, quam ingerit sensibus, facit aliquid aliud in cognitione venire, non loquitur de signo in toto sua latitudine, ut etiam complectitur possibilia, sed de eo, quo ordinari utimur. Ergo.

Resp. 2. Illa Sacramenta sensibilia non essent homini per se proportionata, uti sensibilia.

Ratio: Quia homini, ut potè ex spiritu, seu anima, & corpore concreto, connaturale est in cognitionem spiritualium devenire per sensibilitatem. Ergo.

Oppono contra 1. part. Homines per Sacramenta coadunantur in unam Religionem: Sed hæc coadunantur non potest fieri per signa spiritualia, cum homo sensibiliter petat regi. Ergo.

Ad hoc dist. min. Non potest fieri tam suavitate, tamque proportionatè, conc. min. abs. ut, neg. min. Unde & de necessitate absolute Sacraenta non pertinet esse visibilia signa visibilis Ecclesia, sed solum ad melius esse, sicut & illa definitio Sacramenti, quod sit *invisibilis gratie visibilis forma*, intelligitur solum de Sacramentis de facto institutis.

Ex quo sequitur, minus essentiale Sacramento esse, quod sit sensibile, quam quod sit signum ad placitum: unde implicat absolute, quod Sacraentum sit signum naturale gratiae; Sacraentum enim debet esse ex institutione, adeoque ad placitum.

QUÆRO V. Suntne omnes Sacraentorum Novæ Legis materie & agentia per Christo determinatae.

V. Resp. Affirmative, quod determinacionem saltem in genere, seu specie subalterna, non tamen semper in specie infima vel in individuo, quam in quibusdam Ecclesiæ reliquit. Et idè dixi, *salem in genere*. In aliquibus enim est in specie autem.

Dicator: In Baptismo Christus pro materia determinavit aquam elementarem in specie infima, & non aliam, sive sit calida, sive sit frigida, turbida, sive clara: hac enim sunt accidentia, que non variant substantiam.

In Confirmatione materia remota determinata est Christus confectus ex oleo & balsamo. Quod autem Apostoli interdum hoc Sacraentum contulerint sine christatione per solam manuum impositionem, non obstat: quia hoc haberunt ex speciali privilegio sibi dato à Christo. Aliquando tamen etiam fuerunt usi christatae. Similiter Graci in Confirmatione utuntur hac forma: *Signum doni Spiritus Sancti*; nos vero alia, ut patet infra: que est diversitas solum materialis.

In Eucharistia determinata est vinum de vite, & panis triticus usus, sive azymus, sive fermentatus.

In Extrema Unctione determinata est oleum à Christo pro materia institutum, non à S. Jacobo, qui illud solum promulgavit. De quibus omnibus alibi in propriis locis plura. In his ergo Sacraentis determinatio materiae est magis in particulari, quam in sequentibus duobus, quorum materia essentialiter includit aliquid morale, ut & in Ordine, in quibus materia est magis confusa, nimis secundum ge-

nus seu speciem subalternam tantum à Christo determinata. Nam

In Sacramento Poenitentie materia proxima est confessio dolorosa, sive sit talis per attritionem, sive per contritionem, qua species differunt: sive sit de peccato veniali, sive de mortali; sive exprimatur natus, sive verbis. De quibus infra.

In Matrimonio, quod non solum est Sacraentum, sed & contractus civilis, ac naturalis, materia proxima est consensus contrahentium, non qualiscumque, sed legitimus, & validus ad transferendum mutuò dominium supra corpora, adeoque conformis legibus Ecclesie, que ejus legitimati pro temporum necessitatibus certas potest præscribere conditiones, quibus non servatis contractus est nullus, ut fecit in matrimonio clausum; cuius materiae proinde Ecclesia mutavit solum materialiter, non formaliter; semper enim manet verum, quod materia Matrimonii sit contractus legitimus.

VI. De Sacramento Ordinis major est difficultas, Nam Graci in sacris Ordinibus pro materia utuntur solum manuim impositione: & forma apud eos est: *Huius gratia, que infirma sanat, promovet hunc sub diaconum in Diaconum, iunc Diaconum in Presbiterum*.

R. contra apud Latinos traditur calix, &c. liber Bistolarum, Evangeliorum, uti scitur. Quæ est materia diversa. Cum verò Ecclesia latina dictum Ecclesie gracie modum ordinandi approbet, & in materia, ac formis substantialibus Sacraentorum errare non possit, tenendum est, quod pro hoc Sacramento Christus utimatur solum materialiter, vel formam in specie determinaverit, sed solum in genere, nimis tale sensibile signum, quod sit sufficienter expressivum potestatis per Ordinem traditæ, determinationem in specie relinquendo Ecclesie, que cum pro Ecclesia Graeca unam, & pro Latina aliam Ordinis materiam & formam determinaverit, per quamlibet in sua, seu à sua Ecclesia Episcopo validè fit ordinatio: est enim illa diversitas, seu variatio solum materialis, non formalis, quia convenienter in ratione signi expressivæ data potestatis. In Ecclesia tamen Latina materia est expressior; quia præter impositionem manum in Sacerdotio, v. g. traditio calix cum vino, & patena superposita hostia, & tunc sola profecta forma, que deinde super totam materiam præcedentem, que constat ex impositione manum, & traditione calicis, & non intendit ante perficere ordinacionem.

Ratio: Cur DEUS, etiæ absolute loquendo potuisse, uti specie subalterna, non tamen semper in specie infima vel in individuo, quam in quibusdam Ecclesiæ reliquit. Et idè dixi, *salem in genere*. In aliquibus enim est in specie autem.

Dicator: In Baptismo Christus pro materia determinavit aquam elementarem in specie infima, & non aliam, sive sit calida, sive sit frigida, turbida, sive clara: hac enim sunt accidentia, que non variant substantiam.

In Confirmatione materia remota determinata est Christus confectus ex oleo & balsamo. Quod autem Apostoli interdum hoc Sacraentum contulerint sine christatione per solam manuum impositionem, non obstat: quia hoc haberunt ex speciali privilegio sibi dato à Christo. Aliquando tamen etiam fuerunt usi christatae. Similiter Graci in Confirmatione utuntur hac forma: *Signum doni Spiritus Sancti*; nos vero alia, ut patet infra: que est diversitas solum materialis.

In Eucharistia determinata est vinum de vite, & panis triticus usus, sive azymus, sive fermentatus.

In Extrema Unctione determinata est oleum à Christo pro materia institutum, non à S. Jacobo, qui illud solum promulgavit. De quibus omnibus alibi in propriis locis plura. In his ergo Sacraentis determinatio materiae est magis in particulari, quam in sequentibus duobus, quorum materia essentialiter includit aliquid morale, ut & in Ordine, in quibus materia est magis confusa, nimis secundum ge-

tantaliter diversum, v. gr. in Baptismo aquam rotaceam, in Eucharistia panem hordeaceum: accidentalem, si salva substantia parumpè alteretur, ut si aqua in Baptismo sit calcata, vel panis triticus in Eucharistia sit fermentatus. Substantialis mutatio forma est, si mutetur sensus verborum, ut si in Baptismo omitteret *ly in nomine*, vel *ly Paris*, &c. vel addat, vel mutet: Accidentaliter mutatio est, si quid addatur, omitatur, vel verba mutentur, si tamen ut sensus verborum non tollatur. Et ita Zacharias Papa definivit in Cap. *Retulissent*, ad Consecr. dist. 4. fuisse verum Baptismus collatum a quadam rudi Sacerdoti in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancto.

Resp. 2. Mutatio verborum in Sacraentis potest fieri oculo modis: 1. Proferendo ea in alia lingua contra morem Ecclesie. Quod si fiat sine necessitate, est peccatum, sed Sacraentum valet. 2. Adhibendo alia verba idem expressæ significativa, v. gr. pro *Paris* dicendo *ly Genitor*, quod etiam est peccatum, Sacraentum tamen subsistit; si tamen solem implicitè idem significat, est nullum, v. g. dicendo: *Ego te baptizo in nomine SS. Trinitatis*.

3. Transponendo verba, que transposito si tollat sensum verborum, v. gr. baptizo Patris in te ego filii, & nomine Spiritus Sancti Sacraentum est nullum, ut patet ex S. Th. quæst. 60. art. 8. ad 3.

4. Interpolando seu interrumpendo verba, que interrupcio si sit tanta, ut interrumperat intentio præmunitans, tollit sensus, & veritas Sacraentum, sit. S. Th. ibid. Haec interrupcio major est, si fiat inter syllabas eiusdem termini, quam si ante diuos terminos. 5. Aiquod verbum addendo, quod si sit corruptum debitis sensus, tollit veritatem Sacraentum, at S. Th. in c. v. g. Ego te baptizo in nomine Patris majoris, & filii minoris, sicut Ariani fabricabant. Si vero sensus non tollat, subsistit, v. g. Ego te baptizo in nomine Patris omnipotentis, &c. Vel si post lo Spiritus sancti addat, & in nomine B. Virginis, ut eius intercessione proicit baptizato ad conservandam gratiam baptismalem. Si vero intelligatur baptizari in nomine B. Virginis sicut in nomine Ternitatis, quo Baptismus consecrat, talis sensus esset contrarius vera fidei, & tolleret veritatem Sacraentum, ut doct. S. D. ibid.

6. Aliquid omitendo, v. g. *ly Baptismo* per *Ego*, in Eucharistia *ly enim*. Ubi notandum, quod qui habens intentionem faciendo quod facit vera Ecclesia, private intentione falso puraret illas voculas esse de essentiæ formæ, verum conficeret Sacraentum; quia adhibet omnia essentialia.

7. Partiale aliquem terminum corrumpendo. Pro quo S. Doct. art. 7. ad 3. pulchram tradit Regulum dicens: „ille qui corruptè profert verba sacramentalia, si hoc ex industria facit, non videatur intendere face per quod facit Ecclesia, & ita non videatur perficere ci Sacraentum. Si autem hoc faciat ex errore, vel lapsu lingue, si sit tanta corruptio, que omnino auferat sensum locutionis, non videatur perficere ci Sacraentum. Et hoc præcipue contingit, quantum ad corruptionem ex parte principiis dictiōnēs: pata, si loco ejus, quod est in nomine Patris, dicat, in nomine matris. Si vero non tollerat auferatur sensus locutionis per hujusmodi corruptionem, nihilominus perficitur Sacraentum. Et hoc præcipue contingit, quando fit corruption ex parte finis: puta, si aliquis dicat, in nomine Patris & Filiis & Spiritus. Quamvis enim hujusmodi verba corrupte prolatæ nihil significent ex virtute impositionis, accipiuntur tamen ut significantia ex accommodatione usus.“ Hac ibid. S. D. q. 61. art. 8.

8. Verba mutantur in signa vel nutus. Quæ mutatio in Matrimonio, & penitentia est accidentalis, in aliis vero essentialis.

9. Sc. quando forma Sacraentum est ambigua, seu equivociva, habens plures sensus, sive id provenient ex vi verborum, sive ex usus accommodatione, ambiguitas tollitur, & propositio vera vel

falsa redditur ex intentione proferentis: qui si intendat sensum verum, Sacraentum valet; si falsum, annulatur. Exemplum est ex dictis de Baptismo in nomine Patria, & Filia, &c. Item de baptizante in nomine B. Virginis.

Ratio: Quia iuxta Dialecticos propositi æquivalencia secundum se nec est vera, nec falsa; sed fit talis ex intentione loquentis, verum vel falsum sensum intendens.

Ex quo fit, si dictus rudi Sacerdos intendisset, in Divinis dari filiam, Baptismus fuisset nullus. In quantum vero ly filia ex usus accommodatione potest significare Filium, Baptismus potest esse, & in dicto casu est validus. De Baptismo in nomine B. Virginis quæcumque explicatur est paulo supra in Resp. 2.

De invaliditate Sacraentis ex parte intentionis dicetur infra in hoc Tract. Exam. 4. n. 33. & seq.

QUÆRO VI. Fuerunt in omni statu Sacraentia homini necessaria?

VIII. Anti Resp. nota quod præsens, quadruplicem esse statum nature humanae. *Primus* est status Innocentie in Adamo, & Eva pro brevi illo tempore ante lapsum. 2. Est Legis naturæ, sic dictus, non quasi excludat gratiam & præcepta supernaturæ, sed quia, sicut naturalia sunt ab intrinseco, ita Lex supernaturæ intrinsece hominibus inspirabatur, & non publicè exterius ponebatur. Et hic status ceperit post lapsum Adami, & apud alias Nationes duravit, usque ad Christum, apud Iudeos vero usque ad Moyensem. 3. Est status Legis scriptæ, seu Mosaicæ, computaturque à Moysi usque ad Christum. 4. Est status Legis gratiae, seu Evangelicæ, duraturus à Christo usque ad finem mundi. Hoc notato,

Res. 1. In statu Innocentie ante peccatum Sacraentia necessaria non fuerunt. Ita S. D. q. 61. art. 2. in corp.

Ratio: Medicina non est necessaria nisi ægrotis, ait S. D. in *Sed Contra*. Sed Sacraentia sunt quantum medicinae, & in statu Innocentie non erat ægritudo, quia mens suberat Deo, & menti suberant inferiores animæ vires, & ipsi animæ corpus. Ergo. Accedit, quod Deus præviderit lapsum Adami ad eum illum statum non diu duraturum, consequenter non erant necessaria Sacraentia.

Nota ex solutionibus argumentorum S. Thomæ, quod homo in statu innocentie indigebat quidem gratia, sed in consequenda spiritualiter, & in invisibiliter, non vero per visibilia signa, quia fuisse contra perfectionem illius status, & contra subordinationem in ratione descriptam, si anima, vel quantum ad scientiam (puta, supernaturalem) de naturali non negatur, quod Adam eam accepit de robus, ut patet 1. p. q. 101. vel quantum ad gratiam perficeretur per aliquid corporale. Etsi enim ante & post peccatum sit eadem hominis natura, non tamen idem status, Sacraentia autem & cognitio ac adeptio spiritualium per sensibilia convenientem quidem homini secundum conditionem sue naturæ, ast non absolute, ne ut proprium per se ac quarto modo, sed ex suppositione certi status, nimis naturæ lapsa; postquam enim homo per peccatum sensibilium se subiicit, non est inconveniens, quod per sensibilia denudo perfectionem accipiat.

De Matrimonio Adami, & Eva docet S. D. ad 3. quod in statu Innocentie non fuerit ut Sacraentum sed ut est in officium naturæ. Vide in Tract. de Prædest. & in Tract. de Incarn. specialiter de gratia capitali Christi, an & quomodo gratia Adami in statu Innocentie fuerit ex meritis Christi largientis gratiam per Sacraentum. Ubi dicitur, quod ut reparata fuerit ex prævisis meritis Christi, non vero ut primo producita, qualiter fuit ex mera liberalitate Dei. Item videlicet S. Thom. 2. 2. q. 85. art. 1. Ubi docet, quod Sacraentum non solus internum, sed & externum de bonis temporibus sit de jure naturæ in recognitionem debitæ subjectionis ad DEUM rerum omnium Dominum, adeoque illud fuisse in statu Innocentie.

Tract. XI. Exam. I.

si durasset, à quo non est consequentia ad Sacramenta, utpote quae sunt iuri positivi, & repugnassent perfectione illius status, ut ex dictis patet.

IX. Resp. 2. In Legi natura fuit verum quoddam Sacramentum, non solum pro justificatione parvorum ad delendum peccatum originale, sed & adulterum.

Ratio 1. Ad humanam salutem necessarium est homines adiuniri in unum verę Religionis nomen, ut arguit S. D. art. 1. in Sed contra. Sed ut ait S. August. in nolum nomen Religionis, sive verum, sive falsum coadiuvant homines possunt, nisi aliquo signum, seu Sacramentorum visibilium consoritum colligentur. Quod verum est supposita corruptione naturae humanae; in statu enim innocentie potuerint adiuniri per alia signa visibilia, v. gr. Sacramenta. Ergo.

Ratio 2. Cum Deus vellet omnes homines salvos fieri, in statu Legi natura pro parvulis, & adulteris instituit aliquod remedium ad delenda peccata, tunc originale, tunc actualia. Sed hoc remedium fuit verum Sacramentum, cum fuerit exterritum, quia debeat applicari modo humano (quod non potest dici de actis mere interioribus). Item fuit collativum gratiae, peccatum enim non tollitur nisi per gratiam. Ergo.

Ex quo sequitur, quod quando dicitur, parvulus in Legi natura fuisse mundatus a peccato originali in fidē parentum, intelligitur de fidē non interna, sed manifestata signo sensibili, v. gr. precibus oblationis, vel benedictionis, &c. Et hoc signum sensibile era: Sacramentum, quod tamē a Deo non habet omnino in particulari, & in individuo determinatum, sed solum in genere, quod determinationem in specie vel in individuo, relinquit arbitrio ipsius applicantis. In hoc ergo signo formale fuit à Deo, materialē ab homine, eo fere modo, quo ante diximus de Ordine, eiusque materia.

Nota tamen, quod remedium pro peccatis adiutibus non fuerit ejusdem rationis cum eo, quod nos adhibemus pro eorum remissione, ut est verbis & auricularis confessio, sed alius longe diversus, atque in re simpliciter non necessarium, sed supplebit per votum in necessitate. Remedium verò peccati Originalis fuit simpliciter necessarium in re ipsis parvulis, sicut apud nos Baptismus.

X. Resp. 3. In Legi Mosayca, scripta fuerunt vera & diversa sacramenta. Hoc probant rationes per R. 2.

Redicit S. D. 1. 2. q. 102. art. 5. Sacramenta Legis Mosayce ad. nimirum ad Circumcisōnem, cui successit Baptismus; ad Agnum Paschalem, qui erat figura Eucharistie; ad Purificationem, quibus respondet Poenitentia; ad Consecrationem Pontificis; & Sacerdotum, quibus respondet Ordo. Alia tria Novae Legis Sacramenta, nimirum Matrimonium, Confirmationis, & Extrema Unctio, non habent Sacramenta ex parte Legis Veteris sibi correspondientia.

Nota, quod apud Iudeos pro feminis ad tollendum peccatum originali manserit remedium Legis naturae, & Circumcisio (que solum secundario ordinabatur ad Populum Israeliticum discernendum ab aliis, primario verò ad emundandum ab Originali) fuerit adiutiva solis masculis. Ex hoc propter convenientiam, quam S. D. assignat 3. part. q. 70. art. 2. ad 2. dicens: Circumcisio instituta est ut signum fidei Abraham, qui creditur se patrem futurum Christi, sibi reponuisse, & idem convenienter solis maribus competebat: peccatum enim originale, contra quod specialiter Circumcisio ordinabatur à Patre trahitur, non à Matre: sed Baptismus continet virtutem Christi, qui est universalis causa salutis omnium, & remissionis omnium peccatorum. Hac ibi.

Resp. 4. In Legi Nova summa vera Sacramenta, ut probant rationes ante adducta, & eorum numerus patet, ac probabilitate in sequentibus.

Revisio Notatis pro q. 1. n. 11. in hoc Exam.

EXAMEN II.

De Sacramentorum Veteris, & Novae Legis causalitate, & effectu principali, qui est Gratia.

S. D. Quest. 62. per 6. art.

Quæro I. Quomodo Sacramenta Veteris Legis causarunt gratiam?

XI. Ante R. Nota 1. aliam esse causam per se, aliam per accidens, aliam principalem, que agit virtute propria, aliam instrumentalem, que agit virtute aliena: aliam physicam, qua propria actione effectum immediate, & realiter attingit; aliam moralē, que effectum suum attingit mediare, quia nimirum aliam causam per modum consilii, imperii, metiti vel pretii, movere & inducere ad producendum effectum, ut patet in chirographo.

Nota 2. Quod gratia duplum est conferri possit.

1. Ex opere operantis, id est, independentie a Sacramento, per compensationem ad subiecti devotionem, seu dispositionem, qua dicunt opus operantis, eo quod si secundum se sumptu, ratione proprii valoris, v. gr. ut quartus, debeatur tanta gratia in eadem intensione, nimirum ut quartus. 2. Ex opere operato, id est, præcisè ex operatione Sacramenti, per virtutem ex Passione Christi iam operata ei comunicatam, ita ut vel nulla requiratur dispositio, ut fit in parvulis baptizatis; vel si requiratur, ut in adultis saepe non sufficit ad tantam gratiam, & non est ratio principalis, vel effectiva habendi excessum gratiae. Nam accidenti ad Sacramentum cum dispositione ut tria, conferunt gratia ut sex, tres gradus ob propriam dispositionem ut causam, alii tria ob virtutem Sacramenti, respectu quorum dispositio solum se habet ut conditio sine qua non.

Nota 3. Ex opere operato gratiam adiutio posse conferri duplum. 1. Actiu, id est, per virtutem gratiae productivam, saltem instrumentalem, ipsi Sacramento inexistente, ut postea dicetur de Sacramentis Novae Legis. 2. Passiu, ita ut Deus ad presentiam Sacramenti active conferat gratiam ultra dispositionem suscepti.

Nota 4. Opus illud operatum, quod est Passio Christi, a qua omnia Sacramenta etiam vetera habuerunt virtutem causandi gratiam, posse duplum considerari. Primo, ut actus exhibitorum, & sic se habet respectu Sacramentorum Novae Legis. 2. Ut præsumit, ut ex eisdem circumstantiis, & operandum, & sic se habet respectu Sacramentorum Veteris Legis. His notatis.

Res. 1. Sacramenta Legis naturae & scriptae non causabant gratiam ex opere operato, active, sed solum Deus ad presentiam illorum. Ita patet ex S. Thom. hic q. 62. art. 6. in c. dicente: *Sacramenta Veteris Legis erant quadam fidei protestationes, in quantum significabant Passiōnē Christi, & effectus eius, ut ergo gratias mortuas essent, ut dicunt ad Galat. 2. non enim eis denegari omnis virtus gratiae causativa, sed solum in sensu explicando in R. 2. & 3.*

Res. 2. Non solum parvulis, sed etiam adultis in remedio legi naturae pro peccati originali deletione instituto, ac in circumcisione conferbatur gratia ex opere operato passiue, seu ultra dispositionem suscepti, fiebantque adulti ex atritis contriti.

Res. 3. Fide est infantes per circumcisionem, & remedium Legis naturae fuisse justificantes & salvatores: Sed de fide etiam est, nullum posse justificari, aut salvari sine gratia; & luce clarissima est, quod in-

De Sacramentis in communi.

infantes non possint per proprium actum se disponere, Ergo.

In hoc sensu intelligitur, dum in SS. PP. legitur, quod Circumcisio fuerit signum practicum gratiae, & pro his, qui ex stirpe Abrahæ prodierunt, egerit (nimis mortaliter) id, quod apud nos valet aqua Baptismati, fit enim comparatio quod substantiam effectus, non quod modum causandi.

Ratio 2. p. Cum Gravera contra aliquos Thomistas: Remissio peccati originalis, & actualium mortaliū ei conjunctiorum, nequit conferri nisi per infusionem gratiae, ut probatur in Tract. de Justificatione, i. in 2. quæst. 113. art. 2. Sed in Circumcisione, & remedio Legis naturae adulteri cum debita attritione dispositio conferbatur remissio praedictorum peccatorum. Ergo fiebant ex atritis contriti, & justificabantur. Min. prob. Si in adulteri ut dispositio fuisse omnino necessaria contritio (cum ad eam velut ad ultimum dispositio in eodem instanti sequatur gratia) Circumcisio, & Remediu Legis naturae numquam extinxit peccatum. Originale in illis, immo nec in eis remedium fuisse pro eis instituta, quia illud numquam delevit, sed semper suppeditauit delectum per previa contritionem, hoc autem est absurdum dicitur. Ergo.

Nota, Sacramentum Novae Legis privilegium esse ex atritis contritis facere, & gratiam ex opere operato cause activae physice, non mere passiue, & mortaliter. Et ex his explicitur S. Paulus ad Galat. 4. dicens: *Abraham non fuisse justificatum in Circumcisione, sed ex fide. Quia si quæ gratia in Veteri Legi dabatur, non dabatur ex sola vi illius, sed simili per fidem Legis gratiae, & in Christum ut præsumit. Unde in nostra sententia non sequitur, Legem veterem debere dicit Legem gratiae.*

Res. 3. Alia Legis naturae, & scriptae Sacramenta confert gratiam ex opere operantis, seu iuxta mensuram dispositio subiecti, nec faciebant ex atritis contritos.

Ratio dispositiatis est, tum ex quadam circumcisōne in Legi scripta, & remedii contra Originale in statu Legi naturae excellenter super alia corundem statuum Sacramenta, tum etiam ex speciali eorum necessitate; tum tandem ut discritur Gravera cum peccatum Originale non sit propria, sed aliena voluntate contritum, non erat necessaria tanta dispositio ad illa Sacramenta, que in remedio talis peccati per se ordinabantur, quanta requirebatur ab illa, quia per se respiciens justificacionem ab actualibus (Originali remissio) commisit; ad hanc enim in adulteriis requirebatur, & perfecta contritio.

Ratio 2. Si etiam in aliis praedictorum statutis Sacramenta gratia fuisse collata ex opere operato, seu ultra dispositionem recipientis, etiam solum mortaliter, inconveniens est ita extenuantur ut scriptura, ut quod sint egena elementa, quod Lex sit initius, operari iram Dei, qui subtrahit ut abundaret dictum, Rom. 5. id est, ut esset occasio delinquendi. Nec bene dicerebatur, quod accepta occasione per mandatum occiderit homines, Rom. 7. quod taliata exequuntur, fuerint sub maledictio, quod Lex vetus fuerit jugum importabile. Non primus, quia potius occasione accepta daretur hominibus gratia vivificans & sanans. Non secundum, quia potius essent sub benedictione & gratia Dei. Nec tertium, quia in Legi veteris impositione, & executione daretur gratia, & adjutorium ad jugum eius ferendum. Ergo.

Quæro II. Quomodo Sacramenta Novae Legis causant gratiam, etiam recedente fictione?

XII. Revisio Notatis pro q. 1. n. 11. in hoc Exam.

Res. 1. Concil. Trid. sess. 7. Can. 8. sic definit: *Si quis dixerit, per ipsa Novae Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem divinae promissionis ad gratiam consequendam sufficiere, anathema sit.*

Ratio de parvulis respectu Baptismi patet ex dictis. Cui addit, quod, Sacramenta causare gratiam ex-

opere operato, est eam causare non ex merito recipiens, sed virtute passionis Christi jam operata: Sed sic est de Sacramentis Novae Legis. Ergo.

Nota tamen, id quod diximus, Sacramenta Novae Legis causare gratiam ex opere operato, non convenire ipsi solum in voto habitus, sed in re susceptis, ut docet Silvius hic q. 62. art. 1. Quia aliquin sequeretur, Sacramentum bis conferre suum effectum, semel in voto habitum, semel in re susceptum. Negari tamen nequit, quin habens votum Sacramenti accipiat remissionem peccatorum, & gratiam, sed non eam accipit ex opere operato Sacramenti, eis ei effectu validè sit similis, & ob hanc similitudinem subiungit à Theologis vocetur effectus Sacramenti, non quod hic, & nonne à Sacramento causeatur, sed quia natus est ab eo causari, & nunc ad votum eis, & in ordine ad illud datur. Quoniam intelligendus est S. Thom. quodlib. 4. art. 10. & 4. contra gentes, cap. 72. & infra q. 72. art. 6. ad 1. & ad 3. ubi in oppositum propenderet videatur.

Res. 2. Sacramenta Novae Legis non solum mortaliter, sed & physicè instrumentaliter causant gratiam.

Ratio desumitur ex dignitate, & præminentia Sacramentorum Novae Legis pro antiquis. Et docetur clare à S. Thom. cuius verba vide in Auiculariis. Et quoniam non sit de fide, colligitur tamen fundatè ex Trid. Sess. cit. Can. 6. ubi decernit: *Si quis dixerit, Sacramenta Novae Legis non contineat gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obiectum non conferre, quasi signa tantum externa sint accepta per fidem gratiae, vel justitiae, & non quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.* Quibus verbis Sacramentis nostris attribuitur major virtus causativa gratiae, quam moralis, quia haec verba debent intelligi in sensu proprio, & clara patet, quod in sensu proprio intellectu excedant rationem signi, causa verò moralis rationem signi non exceedit, & effectum proprium non continet, nec conferit, sed aliam causant inducit, ut eam causet. Ergo.

Dixi in Res. 2. *instrumentaliter.* Quia certum est, quod solus Deus sit causa principialis gratiae. Et humanitas Christi non solum sit causa moralis, & meritoria, sed simili instrumentum physicum, non separatum, ut Sacramenta, sed Divinitati personaliter coniunctum, quod est nobiliss. Potest etiam dici, quod Passio Christi adhuc physicè operetur gratiam, non in abstracto sumpta, ut est motus quidam, sed in concreto, ut involvit subjectum passum, scilicet Christum, præserente cum Passione Christi relinquenter in corpore Christi effectum, nimirum sacra Stigmata.

Pro Objectionum solutione Nota 1. quod quidem Sacramenta nostra tamquam res sensibiles nobilitate causent gratiam, quam actus præstantissimarum virtutum, utpote solum moraliter, seu meritorie eam causantium: id verò Sacramenta non habent ex se, sed ex elevatione Dei. 2. Quod licet res corporeae non possit ut causa principialis attingere rem spiritualem, sicut visus corporis absolute non potest videre Deum, quia in actu visionis tanquam actionis vitalis semper agit ut causa principialis, bene tamen ut instrumentum, ut patet in igne internali respectu spiritus damnati, quem torqueat. 3. Quod influxus physicus non officiat distantia suppositi, & sufficiat similitas, & contactus virtutis. 4. Quod licet ad omne instrumentum, etiam divine virtutis, necessariò requiratur actio quædam gravia (qui alia non esset in genere cause efficientis, sed medium purè differens actionem principialis agentis) si tamen sit instrumentum virtutis divinae utpote infinita; non requiratur necessariò, quod sit ita proportionata, vel quod sit dispositiva ad effectum principaliiter intentum. Nam Christus volens illumine cœcum, possuit super eum oculos lutum, ubi nulla erat proprietate, vel dispositio. 5. Quod licet agens principale, & effectus debeant esse ejusdem ordinis, non tamen agens instrumentale. 6. Quod licet agens

agens

agens instrumentale & corporeum, secundum se sumptum, non sit ejusdem ordinis cum effectu spirituali, ut est gratia, bene tamen ut elevatum virtute spirituali, quam etiam fluentem & transuentem. Sacramentum recepit ex motione cause principalis, scilicet Dei, 7. Etsi res spirituales non possit in subiecto corpore recipi permanenter, & stabiliter (quod enim hoc modo recipitur, ad modum recipientis recipitur, & existentiam, si sit accidens, a subiecto emendat) bene tamen visitare & fluenter, seu transeunter.

8. Quamvis illa virus, seu accidens spirituale, ac indivisibile non possit recipi in toto Sacramento, nec in eius parte, quia & motus sacramentalis, & quavis pars est quid successivum, & divisibile, potest tamen recipi in termino, seu facto esse illius, quod est indivisibile terminativum, & complevitum totius entis sacramentalis successivi, existente in ultimo instanti extrinseco terminativo. Et in hoc ultimo termino virtualiter existit totum Sacramentum, quod sufficit, ut per illam virtutem spiritualem fluentem in ultimo termino receptam dicatur elevari totum Sacramentum. De actibus penitentia in ordine ad justificationem, vide infra in proprio loco.

Hoc, uui & qua dicentur ad q. 3. non servium quidem ad proxim, bene tamen ad alios fines hujus operis, seu Tribunalis in ejusdem frons principio insinuat, qui potest ea capere, capiat, compendiōse relata sunt, explicantur magis in Philosophia, ubi agitur de causa instrumentalis.

XIII. Resp. 3. Omnia Sacraenta Nova Legis, valide quidem sed facte, id est, indignè, sacrilegio, seu in statu peccati mortalis suscepta, recedente fictione, id est, peccato per penitentiam sublatu, causata ex opere operato gratiam tantam, quantum causasset, si dignè recepta fuisset, si etiam autem adhuc dispositio: si tamen, ut Sacraenta characterem imprimenter gratiam illam causent physicè, reliqua vero & solum moraliter. Ita probabilitas est ad mentem S. Th. cuius verba vide in Auditoribus.

Ratio: Connaturale est omnibus causis, solum impeditus, & per contrariam causam non exclusi, impedimento remoto producere suum effectum, quem & qualem habuissent, si impedire non fuissent. Item ut causeret juxta suum modum existens, causeret physicè, si physicè existat; moraliter vero, si solum moraliter existat. Ita docet sana Philosophia. *Sutismo* 1. Sed Sacraenta nova Legis sunt causa physica iuxta dicta, & per fictionem a suo effectu solum impeditur, non vero excluduntur velut per contrariam causam; etsi enim indigna suscepit Sacraenta ex parte suscipiens sit opus mortuum, ipsa tamen Sacraenta, cum Passio Christi sit eis applicata, manent semper viva existentia moraliter in divina acceptatione, nec sunt mortua per peccatum; sed solum mortificata, in quo differunt ab operibus bonis in peccato mortali factis, omni principio vite carentibus. Ergo. *Subsimo* 2. Sed Sacraenta characterem non imprimenter non existent physicè, nec in se, nec virtualiter in aliquo effectu a se relatio, sed solum moraliter, ut dictum est: è contra, que characterem ut effectum relinquunt, existent virtualiter physicè in illo. Ergo illa solum moraliter, haec vero physicè causant gratiam recedente fictione.

Ex hac ratione bene intellecta solvuntur variae objectiones. Utterius tamen

XIV. Oppono contra 1. p. Resp. 3. Si Baptismus habeat suum effectum recedente fictione, deberet antea Baptismi operationem tolli fictio: Sed ante eam non potest tolli. Ergo Conclusio ruit. Maj. patet: Quia causa impedita non operatur, nisi ablato impedimento Min. prob. Fictio debet tolli à Sacramento Penitentia per gratiam sanantem: Sed nequit alieni prius dari gratia sanans, quam regenerans per Baptismum. Ergo.

Resp. Neg. min. Ad prob. dist. min. 1. Nec potest dari prius prioritate simpliciter tali, & in generis cause effectibus, conc. min. Prims secundum quid,

& in genere causa dispositivæ, neg. min. & consequiam 2. aliter: Nequit prius dari gratia sanans, ut formaliter sanans est, conc. min. Ut est removens prohibens, neg. min. & conseq. Quia distinctio etiam applicetur ad maiorem. Es ergo mutua dependentia ac prioritatis inter Sacramentum Penitentia & Baptismi, coramque effectibus; Penitentia effectus est prior effectu Baptismi in genere cause materialis & dispositivæ, quatenus tollit fictionem, que effectum eius impedit: Baptismus vero est prior in genere cause sufficientis, nam proprium est illi, quod causet gratiam primam, & regenerativam. Datur etiam in illo priori nature effectus penitentia, non ut formaliter est gratia sanans, sed ut est removens prohibens. Quia formaliter sunt bene distinguenda.

Sed Contra: Juxta datam solutionem ante operationem Baptismi datur per Penitentiam gratia saltem ut removens prohibens. Ergo Baptismus nihil operatur delendo peccatum originalis, aut actualis ante Baptismum commissa. Prob. conseq. Gratia, etiam ut removens prohibens, nequit stare cum illo peccato mortal, etiam Originali. Ergo removendo obicem, tollit etiam Originali. Ergo Baptismus nihil habet amplius, quod operatur.

R. dist. neg. cons. Ad prob. concessio ant. dist. conseq. Ergo tollit etiam Originali indirectè, & per accidentem, conc. conseq. directè, & per se, neg. conseq. Huius Originalis (idem est de mortalibus actualibus ante Baptismum commissis) per gratiam in causa, de quo loquimur, per Sacramentum Penitentia collatam, deleatur solum indirectè, & per accidentem, proinde necessè est, ut per gratiam baptismalem tollatur directè & per se.

Sed Contra: Peccatum semel ab uno Sacramento deletum non exigit deleri aliud per aliud. Ergo si data solutionem peccatum originale tollitur per gratiam à Sacramento Penitentia productum, Baptismus nihil operatur.

R. dist. ant. Non exigit deleri per aliud absolute & quomodocumque, con. ant. Cum certo modo, scilicet per se & directè, neg. ant. & cons. Etiamsi ergo peccatum Originale absolute sit remissum in nostro casu, ut tamen tollatur connaturaliter, requiriatur operatio Baptismi, cuius effectu tollatur per se, & directè. Hinc eti nihil reale relinquatur tollendum per effectum Baptismi, hic tamen effectus talis est, ut per se, & in quantum dimittat à tali Sacramento, postea, & efficacia peccatum Originale tollendi, si aliquid remissum non fuisset. Quia solutio fundatur in doctrina ab omnibus admissa, pata, quod si aliqui mortalia sint remissa per contritionem, tamen denou sint subicienda clavibus Ecclesie; sicut si aliqui Originale sit remissum per Baptismum, tamen, demò baptizatur.

Contra est: Quacumque gratia, etiam minima, aquae directè & formaliter repugnat, ut effectus talis, vel talis Sacramenti, neg. ant. & cons. Ita docet solvit noster Labat in 3. p. Tract. 2. disp. 2. dicens: Gratiam quidem repugnare suapte natura omni peccato, illudque delere, non tamen prout consideratur sub illa ratione, qua à tali Sacramento dimittat, quo sensu diciur gratia sacramentalis, sic enim debet conformari natura illius Sacramenti, a quo tamquam effectus hic & nunc dimittat. Unde hoc pacte gratia baptismalis habet per se, & directè remittere peccatum originale, & actualis ante, & in Baptismo commissa; gratia vero Sacramenti Penitentia actualis post eum commissa.

Sequitur ex dictis, quod etsi gratia regenerans, & sanans, ac removens prohibens, entitativa, in

presenti sit eadem gratia, habet tamen diversas formalitates, secundum quas non repugnat, quod in eodem instanti temporis cum prioritate & posterioritate naturae a diversis Sacramentis attingatur, & sub una ratione presupponatur ad seipsum sub illa ratione, ut a simili patet in ultima dispositione respectu formæ. Itaque gratia removens prohibens quodcumque peccatum tollit, nimis obicem per se, & directè, alia indirectè & per accidentem: gratia regenerans per se & directè tollit. Originalis & actualis ante, & in Baptismo commissa, reliqua indirectè, gratia sanans ut talis peccata post Baptismum commissa directè, ante commissam indirectè. Vide infra Tr. 13. Exam. 6. n. 101. de confessione informi, valida tamen, an illa recedentia fictione causet gratiam.

QUADERO III. Quando Sacraenta causant gratiam?

XV. Resp. 1. Sacraenta in usu consistentes (uti sunt omnia praeter Eucharistiam) causant gratiam in instanti terminativo extrinseco, in quo est verum dicendum: nunc non est Sacramentum, & immediate ante fuit.

Ratio: Sacraenta non causant gratiam, nisi quando sunt perfecta, seu completa: sed non sunt completa, vel perfecta in instanti intrinseco, sed extrinseco, quando verum est dicere, nunc Sacraenta non sunt, & immediate ante erant. Ergo. Tum etiam, quia alias recipiens Eucharistiam in mortali, adhuc posset recipere ejus fructum ex opere operato, si nimis durabili in stomacho speciebus eliciat contritionem: sed hoc est contra Apostolum dicendum, quod talis iudicium sibi manducat. Ergo. Tum tandem, quia alias habens debiliorem, & tardius digerentem stomachum, acciperet plus gratie, & sic augmentum gratiae reducetur in causam merè naturalem.

Ratio 4. p. Tum quia gratia Eucharistica promissa manducatur: sed manducatio non durat, quamdiu species manent in stomacho. Ergo. Tum etiam, quia alias recipiens Eucharistiam in mortali, adhuc posset recipere ejus fructum ex opere operato, si nimis durabili in stomacho speciebus eliciat contritionem: sed hoc est contra Apostolum dicendum, quod talis iudicium sibi manducat. Ergo. Tum tandem, quia alias habens debiliorem, & tardius digerentem stomachum, acciperet plus gratie, & sic augmentum gratiae reducetur in causam merè naturalem.

Ratio 4. p. Gratia Eucharistica est promissa manducatur: sed manducatio non est perfecta, nisi in ultimo, seu terminativo instanti, cum enim illa sit ens successivum, non habet instans terminativum intrinsecum, ut probatur in Physica. Ergo.

Ratio 5. p. Quia toto illo tempore Eucharistia potest esse motivum elicendi ferventiores actus supernaturales devotionis, charitatis, aliarumque virtutum, quibus aliquid meretur apud Deum. Ergo.

Ex hac ratione patet sensus verborum Christi Joan. 9. *Quoniam sum in mundo, tu sum mundo*, seu gratiam largior, nimis salutem ex opere operantis; nam & illa datur per Christum.

XVII. Oppono 1. contra utrumque: Quod non est, non causat: præsertim physicè: sed in illo instanti terminativo extrinseco non est amplius Sacramentum, nec manducatio Eucharistie. Ergo.

2. Unum physicè pendere ab alio, est existentiam unius inniti existentia alterius. Ergo idem quod primum.

3. Ut Sacramentum causet physicè, debet recipere virtutem supernaturalem: sed hanc non potest recipere, si non existat. Ergo.

4. Effectus, & causa dicunt ad invicem realem relationem. Ergo.

Ad 1. dist. maj. 1. Quod non est, nec immediatè ante fuit, conc. maj. Si tamen immediatè ante fuit, neg. maj. 2. Alter: quod non est, nec in fieri, nec in fado esse, conc. maj. Si saltet sit in factio esse, neg. maj. 3. Quod nec est formaliter in seipso, nec virtualiter, conc. maj. Quod non est formaliter, bene tamen virtualiter in ultimo sui complemento, ut fit in presenti, neg. maj. Et sic dist. min. neg. cons. Licit ergo Sacraenta formaliter (quia ens successivum est) transferri, manet tamen virtualiter, & in ratione cause: quia totus motus sacramentalis virtus manet in ultimo termino, quod est ultimum mutatum esse, in quo etiam recipitur virtus elevans ad causandam gratiam. Deo vide dicta ad q. 2. ante R. 3. in hoc Exam.

Hac triplex distinctio proportionabiliter debet applicari manducationi, qua licet non sit causa, est tamē conditio, sine qua non causatur gratia Eucharistica, manetque etiam virtualiter in ultimo termino, quod est ultimum mutatum, seu manducatum esse.

Ad 2. ant. est verum, & ad 3. min. est vera. de existentia alterius, vel formalis, vel virtualis.

Ad 4. ant. est verum, si utrumque extremum realiter existat, defectu cuius utriusque realis existentia deficit etiam realitas relationis, ut patet ex Logica.

XVIII. Quid sentis, si recipiens moriatur immediatè ante illud instans ultimum terminativum sive Sacraenta consistentis in usu, sive manducacionis Eucharisticae?

Dico: Dato, quod hoc contingere, non causat gratiam ex opere operato.

Hib. Ra-

Ratio: Quia Sacramentum non esset omnino perfectum, nec perfecta manducatio; quæ tamen requiriunt, immo nec subiectum cap x receptionis Sacramenti, hoc enim est homo, non sola anima.

Sed si a principio sumptione Eucharistie fuit indispositus, elicit vero actum contritionis ante illud ultimum instans terminativum?

Dico: talis recipere gratiam.

Ratio: Etsi talis posuerit obicem, immo sacramentum retractavit tamen per poenitentiam.

Quid si quis sumat in Eucharistia plures particulas?

Dico: Per se loquendo gratia causatur, dum prima particula sumitur, alia vero sumptiones non causant novam & distinctam gratiam, quia licet sint physice plures, moraliter tamen est unica sumptio, & unum convivium. Ceterum si contingat aliquem in sumptione primæ particula non esse dispositum, bene tamen dum sumit secundam, gratia causabitur in sumptione 2. particulae, non per se sed per accidens. Si autem ante remissum, postea vero melius sit dispositus, accipiet in 2. sumptione majorem gratiam ex opere operato, & quidem juxta proportionem dispositionis, in sensu supra explicato n. 11. in Not. 2. & infra magis explicando.

QUEREO IV. Quia gratiam per se causant Sacra menta Nova Legis?

XIX. Ante R. Nota 1. Gratiam habitualem, quæ vocatur sanctificans, seu gratia gratum faciens, defini ritur a Theologis. 1. Quod sit qualitas supernaturalis animæ infusa, per quam redditum gratiæ, & amicabiles Deo. 2. Quod sit qualitas supernaturalis dans nobis esse, & vitam supernaturalem. 3. Per quam efficiuntur divina consorts naturæ.

Dixi 1. habitualem ad differentiam gratiae actuallis, per quam intelliguntur auxilia supernaturalia transmutantes, in intellectu, vel voluntate recepta, quæ dantur etiam peccatoribus, v. g. dum pias, seu supernaturales cogitationes elicunt.

Dixi 2. gratiam facientem, seu sanctificans ipsum habentem, ad differentiam gratiae gratis datae, quæ primo, & per se respectu salutem aliorum, ut sunt gratia sanitatis, miraculorum, linguaram, &c.

Nota 2. Gratiam habitualem esse duplicum, nimirum primam, & secundam. Prima infunditur subiecto, actu nulum gratia sanctificans gradum habentis. Secunda datur subiecto juxta grato, seu est augmentum gratiae praexistentis. Utroque si detur extra Sacramenta, vocatur gratia non sacramentalis, seu communiter dicta: si detur per Sacramentum, vocatur gratia sacramentalis, quæ juxta probabiliter Thomistam sententiam gratie communiter dicta non addit novum habitum, nec tamen etiam merem de nominationem extrinsecum, sed aliquid intrinsecum & permanentem, quod sit vis, ac vigor specialis, quo gratia sacramentalis viger, ac valeat ad proprium Sacramenti effectum, cum ordine habituali ad divinum auxilium per modum transuentis collatum. Qui ordo, ac vigor est realis, ac intrinseca perfectione ad habitu gratiae formaliter, vel modaliter solam distinguit, constituent eum in ratione specifica, per quam juxta specificam Sacramentorum differentiam, ac pluramitate multiplicantur etiam species gratie sacramentalis.

Declaratur hoc: Gratia sacramentalis per Baptismum data est gratis gratum faciens, habens specialem vim, & perfectionem in vigore, ad regenerandum hominem, cum ordine ad auxilia Divina, tum ad alia Sacra menta riœ suscipienda, tum ad vitam, in quam resuscitari est, conservandam & exercendam. In Confirmatione ad forem, & firmam fidei confessionem datur augmentum gratiae cum predicto vigore, & ordine ad auxilia necessaria. In Eucharistia ad animalia nutriendam, & specialiter Deo intendandam per ferventes virtutem actus, cum pari vigore, & ordine ad auxilia. In Poenitentia ad peccata delenda, plangenda, cavenda cum simili vigore, &c. In Es-

trema Unctione ad tollendas peccatorum reliquias, ad morbum patientem ferendum, ad animam preparandam pro felici morte cum eodem vigore. In ordine ad recte exercendum cultum divinum, & Sacramenta administranda. In Matrimonio ad conjugaliter castè vivendum, ad fidem mutuò servandam, ad onera Matrimoni ferenda, &c.

Nota 3. Sacra menta Nova Legis alia esse vivorum, quæ nimirum pro illis, qui jam vivant vita spirituali animæ per gratiam, quæ est vita animæ, sunt instituta, ut sunt omnia præter Baptismum & Poenitentiam: alia mortuorum, quæ sunt instituta, (nimirum dicta duo) pro illis; qui in anima spiritualiter sunt mortui per peccatum mortale, quod est mors animæ.

Nota 4. Dupliciter posse intelligi, quod Sacramentum causet gratiam primam vel secundam. 1. Per se, quando nimirum est primario institutum, ut causat talium gratiam. 2. Per accidentem, ut si ex natura suæ petat causare gratiam primam, in aliquo autem particulari casu causet secundam; quod est per accidentem.

His notatis,

XX. Resp. 1. Sacra menta mortuorum per se conseruant gratiam primam; vivorum per se secundam.

Ratio patet ex Not. 3. Quia ad hoc primario sunt instituta. Addit: quod per se solim causent Sacra menta id, quod significant, quia casualitas per se talis est adiquata significatio: sed, &c. Ergo. Item Eucharistia & Confirmatione per se habent se sicut potentia nutritiva, & augmentativa in naturalibus, quæ vitam supponunt.

Resp. 2. Sacra menta mortuorum per accidentem possunt causare gratiam secundam.

Pater in casu, quo quis per contritionem jam justificatus recipit Baptismum, vel Poenitentiam.

Resp. 3. Sacra menta vivorum etiam per accidentem possunt causare gratiam primam, & facere ex atrito contritum.

Ratio: Juxta Trid. Sess. 7. Can. 7. Sacra menta conferunt gratiam non ponentes obicem: sed peccator mortalis bona fide suscipiens aliquod Sacramentum vivorum, v. g. Eucharistiam, nullam habens conscientiam peccati mortalis, sed invincibiliter se putans esse in gratia, eo quod post adhibitam humanam in examinatione conscientia diligenter nullum mortale peccatum in mente venerit, & cum tali incapitali ignorantia eliciens attritionem, non ponit obicem gratiae. Ergo vi tali Sacra menti fit ex atrito contritus, & recipit gratiam, non secundam ut patet, ergo primam, sic tamen, ut non sit duplex sed unus gradus gratiae cum dubius formalitatibus, nimirum nutrientis, quæ esset per se, & vivificantis, quæ esset per accidentem. Hæc doctrina est S. Thom. infra de Confirmatione, q. 72. art. 7. ad 3. & de Eucharistia, q. 79. art. 3.

Ex quo sequitur hoc, quod est Sacra menta vivorum in aliquo casu conferre primam gratiam, etiam ex voluntate Christi, qui voluit ut per se, & ex intentione non sumantur ad obtinendam primam gratiam; bene tamen, ut loco sui proprii effectus eam causeat per accidentem, & in casu, quo non adest dispositio sufficiens ad proprium effectum, sufficiens tamen ad gratiam primam, eique non pugnat. Et ita est in dicto casu.

Nota: Quod cibus corporalis mortuo applicatus non nutrit, est quia non nutrit, nisi convertatur in substantiam alii per varias operationes vitales, quibus cadaver caret; sed cibus spiritualis potius alium spiritualiter convertit in se, nec susceptient desunt operationes vitales spirituales fidei, spei, doloris, &c. quæ exigunt auxiliæ gratiae.

QUEREO II. Quantam gratiam causant Sacra menta Nova Legis, & quæ dispositio requiritur ex parte recipientis?

XL. Resp. 1. Sacra menta Nova Legis, inter se comparata (abstrahendo à dispositio subiecti) non causant æqualem gratiam, sed majorem, vel minorem, secundum excessum perfectionis eorum inter se.

Ra-

Ratio: Quia de Fide est iuxta Trident. Sacra menta Nova Legis non esse inter se paria, sed unum esse altero dignius. Unde iuxta Theologos Eucharistia excedit omnia, quia realiter in se continet ipsum omnium gratiae fontem, & Auctorem. Ergo quantum est ex parte ipsorum, & ceteris paribus, non causant æqualem gratiam.

Resp. 2. Idem Sacramentum in specie in subjectum causat gratiam, etiam ex opere operato.

Ratio patet ex natura cause naturalis uniformis, seu unum specie effectum per se recipientis, ut est quodvis Sacramentum: nam illa opera operato, seu virute sibi intrinsecus operatur, prout applicatur magis, vel minus. Unde S. Th. hic q. 69. art. 8. id explicat dicens: sicut ab eodem igne accipit plus calor, qui plus ei appropriat, licet ignis, quantum est de se, equaliter ad omnes suum calorem effundat. Ergo.

Resp. 3. Ut homo alio per Sacramentum recipiat gratiam primam, requiruntur quid in eo præcessere sit aliqua actualis dispositio, & peccati detestatio. Est de Fide, ut ex misericordia Scriptura locis, & ex Trid. Sess. 6. & 14. patet. Ad docetur à S. Th. 1. 2. q. 11. 13. art. 3. Estque contra Lutherum, qui omnia peccatoris opera, aut Sacramenti suspicionem facta, asserens esse peccata, in sermone de Petri Piscatione, sclestote ore ait: Quanto sclestior es, tanto celestius Deus tibi gratiam infundet.

Ratio: Quia forma non recipitur, nisi in materia disposita, & deputata per formam opposita, præsentem maiestatem Christi. Ex quo inferri potest debitum morale decentie specialis, ac singularis devotionis, dispositionis, amoris, reverentie, &c. immo & legale saltum sub ventiali obligans. Hinc si quis sepe ad Eucharistiam accedit, teplè, merito graviter lapsus timere potest. Ex hoc explicantur SS. PP. si qui opponantur.

XXIII. *Oppono 1.* Homo non justificat seipsum, sed solum Deus est causa justificationis. Ergo.

2. Homo in sua justificatione se habet ut lumen in manu figuli, ut patet Rom. 9. Sed lumen se habet mere passivæ. Ergo.

Ad 1. dist. ant. Ut causa principialis, conc. dispositiva, neg. Et hanc dispositio non facit ex virtus naturæ, sed ex auxiliis gratiae.

Ad 2. dist. maj. Ut sit partis adequata, neg. Aliquis, conc. nimirum in hoc, quod sic ut lumen sibi relictum, ut propriis viribus formam artefacti in se inducere nequit, ita nec peccator formam gratiae.

Ad 3. dist. art. Non est necesse, quod dicta dispositio contrito, sed deficit atrito. Nec necessario requiritur, quod ea sit ut, dum Sacramentum recipitur, sed sufficit quod præcesserit, & maneat virtualiter.

Ratio 1. p. Tum quia juxta Trid. Sacra menta conferunt gratiam non ponentes obicem: sed qui est atritus (præserit existimatam contritionem) non ponit obicem, immo possum retractari. Ergo. Tum etiam, quia si semper requiratur contritus, Sacramentum mortuorum numquam causabit gratiam primam, & sic desinet esse mortuorum, & fit vivorum contritus enim numquam est sine gratia, quia est ultima dispositio ad illam. Ergo.

Ratio 2. p. Quia dispositio, attentione, intentio, de votio, &c. virtualis est effectus ex actuali relictus, ei que æquivalit, ut patet ex dictis supra de intentione requisita ad horas, & dicetur infra de intentione ministeri conscientis Sacramentum: Ergo.

XXII. Resp. 5. Ad percipiendum effectum primarium, & per se conjunctum Sacramenti vivorum non necessario requiruntur aliqua dispositio actualis, neque virtualis, sed sufficit, & requirunt habitualis per statum gratiae respectu Sacramenti vivorum, respectu autem Sacramenti mortuorum sufficit contactus virtualis, dum nimirum actualis atritus præcessit.

Ad 3. dist. art. sicut ad 2. uti, & hac dispositio contrito est ultima dispositio ad gratiam. Admittitur, tamen ulterius, quod si quis ad aliquo Sacramentum vivorum sine devotione etiam virtuali, & cum sola habituali accederet, minimam gratiam Sacramentum cor respondentem acciperet.

Ad 4. dist. maj. Qui est indignus indignitate

mortali, conc. maj. veniali, subdicit. Non crescit ex opere operato, conc. ex opere operantis, negatur.

Ehli 2

Ad

Tract. XI Exam. III.

Ad 5. dist. ant. sub iisdem terminis, ex opere operato, & operantis. Hinc idem actus potest esse venialiter malus, v. gr. factus propter vanam gloriam, & tamen per eum conferri gratia ex opere operato, hoc autem ei conveniet sub diversis rationibus. Nam quoad substantiam, seu ut libera voluntas est, sic est conditio requisita ad recipiendam gratiam; ut vero caret debita reverentia, est actus veritatis malus.

EXAMEN III.

De effectu Sacramentorum, qui est Character.

De quo S. Thom. q. 63. per 6. art.

Supponitur, quod Character sit effectus secundarius illorum Sacramentorum, à quibus imprimitur. Sicut ē contra gratia est effectus primarius.

QUÆRO I. Quæ, & cur non omnia Novæ Legis Sacramenta imprimit characterem?

XV. Resp. 1. Per quadam Sacra menta Novæ Legis imprimit à Deo character recipienti illa.

Ratio S. D. art. 1. est: Sacra menta Novæ Legis ad duo ordinantur, nimirum ad remedium contra peccata, & ad perficiendum animum in his, quæ pertinent ad cultum Dei secundum ritum Christianitatem: Sed quicunque ad aliquid certum deputatur, consequit ad illud consignari, sicut antiqui milites, qui adscribantur militi, solebant insigniri quibusdam characteribus corporalibus, quia deputabant ad aliquod corpore. Ergo cum homines per Sacra menta deputantur ad aliquod spirituale, pertinens ad cultum Dei, convenienter est, ut per ea insigniantur charactere spirituali.

In R. ad 3. S. Doctor dat disparitatem, ut Sacra menta veteris Legis non impresserunt characterem, nimirum quia non habebant in se spirituale virtutem, operantem ad aliquum spirituale effectum. Sufficiet ergo ibi corporalis circumcisio, quam Apostoli signaculum nominat ad Rom. 4.

Resp. 2. Per tria tantum Novæ Legis Sacra menta imprimit character, nimirum per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem.

Ratio 1. S. D. art. 6. Sacra menta, in quibus imprimitur character, non reiterantur, eo quod Character sit indelebilis: Sed reliqua Sacra menta reiterantur, ut constat. Ergo.

Ratio 2. ib. in c. & ad 1. & ad 2. Licet per omnia Sacra menta homo sanctificetur, ac fiat particeps Sacerdotii Christi, ut percipiens aliquem effectum eius, non tam per omnia, sed per sola illarum homine specialiter consecratur, sed deputatur ad Divinum cultum per Ordinem quidem ad Sacra menta alias tradenda: per Baptismum, cum si omnium Sacra mentorum janua, ad ea recipienda: per Confirmationem, ad fidem fortiori, & constanter proficiendam. Ergo.

QUÆRO II. Quid est Character?

XXV. Resp. 1. Character est potentia physica. Et bene definitur à Thomisito: Quod sit potestas spiritualis ordinata ad ea, quæ sunt Divini cultus. Ita S. Th. art. 2. in c.

Ratio S. Thom. est: Character per Sacra menta imprimitur, in quantum per ea homo deputatur ad ea, quæ sunt cuius Christiani, qui consistit in recipiendo, aut tradendo Divina: sed ad utrumque horum requiritur quadam potentia, ad tradendum quidem potentia activa, & talis est Character ordinis, ad recipiendum vero potentia passiva, & talis est Character Baptismi; licet enim alia Sacra menta non recipiat ut quod, bene tamen ut quo, faciens hominem eorum capacem. Tandem Character confirmationis, licet passivè se habeat in recipiendo Divina auxilia, est tamen potentia activa ad fidem cum robore profitandam. Ergo.

Ad 2. dist. min. Ex modo, quo id præstatur ex vi Sacra menta Confirmationis; id est ex Charactere eius, neg. alio modo, conc. ant. & neg. conseq. Virtutes ergo illæ, ut Gonet explicat, actus ad propugnandum fidem necessarios resipciunt, ut habent bonitatem moraliter intra proprium objectum, atque adeo determinate sub ratione boni. Ergo præter illas requiritur character Confirmationis ad propugnandum fidem sub ratione indiferentis, & abstrahendo à bene, vel male moraliter.

QUE-

Resp. 2. Hæc spiritualis potestas non est principialis, sed instrumentalis supernaturalis. Ita S. D. in c.

Ratio: Habere Characterem Sacra menti competit ministeris Dei ad actus supernaturales. Sed Minister habet se per modum instrumenti. Ergo.

Resp. 3. Character propriæ, seu directæ non est in genere, vel specie, seu in praedicamento, sed reducitur ad 2. speciem qualitatis, scilicet ad potentiam.

Ita S. Doct. ibidem.

Declaratur cum S. Thom. in Sd Contra in corp. & solutionib. argumentorum: Character est quid incompletum. Ergo non ponitur directæ. Deinde in prima specie qualitatis sunt dispositions (ex natura sua ciò transentes, Character vero est indelebilis, ut dicunt) & habitus, qui disponunt non solum ad substantiam operationis, sed etiam determinante ad modum, scilicet ad benè, vel male: quia habuit virtutem nullus utrum male, & habitus malitus nullus bene: Character autem non datur ad benè, aut male operandum; sed ab hoc abstrahit, & datur ad simpliciter operandum. Nam Sacerdos in peccato mortali vere consecrat; qui character sacerdotalem caret, non consecrat. Hinc licet Character habeat objectum bonum, subiectum tamen indeterminatum restringit, ut eo possit ut bene, vel male. Ergo In 3. specie qualitatis non sunt nisi passiones, ac qualitates sensibles, tales autem non est Character. In 4. specie est figura, quæ est quedam terminatio quantitatis, & propriæ loquendo non est nisi in rebus corporeis, in spiritualibus autem solum metaphorice.

Oppono: Character videtur esse merum ens, seu relatio rationis, nimirum relatio signi: quia est signaculum, vel solum solum denominatio extrinseca: sicut dum inter homines quis instituitur Judex cum potestate solum morali.

2. Potentia dat simpliciter posse, ut sine ea nullatenus possit elici actus, ut paret, in intellectu, & voluntate: Sed potest quis foriter confiteri fidem, eti si non sit confirmatus, nimirum opere virtutum fidei, religionis, fortitudinis, &c. Ergo.

Ad 1. neg. ant. Quia Character juxta Concilia, & SS. PP. est signum spirituale impressum animæ, quod de ente, vel relatione rationis, aut denominazione extrinseca non verificatur. Est autem disparity inter institutionem Iudicis ab homine factam, quia homo institutus Judicem supponit in eo idoneitatem, nec dat eam, adeoque intrinsecè eum non innaturat: minister autem Dei respectu Sacra mentorum, & actuum supernaturalium tam excellentium idoneitatem non habent, sed à Deo accipiunt, & sicut animus eius non est mere affectus, sed effectus, res ipsius bonitatem infundens, ita & instituens. Quo modo autem Character vocetur signum, explicat S. D. ad 4. dicens: Character habet rationem signi per comparationem ad Sacra mentum sensible, à quo imprimitur, sed secundum se consideratus habet rationem principi. Quod tandem non sit realis relatio signi, probat ad 3. inquires: Relatio, que importatur in nomine signi, oportet, quod super aliquod fundetur, relatio autem hujus signi, quod est character, non potest fundari immediate super essentialiter, & idem oportet aliquid ponit in anima, super quod fundetur talis relatio: & hoc est essentia Characteris. Hæc ibi. Ergo character non est in genere relationis.

Ad 2. dist. min. Ex modo, quo id præstatur ex vi Sacra menta Confirmationis; id est ex Charactere eius, neg. alio modo, conc. ant. & neg. conseq. Virtutes ergo illæ, ut Gonet explicat, actus ad propugnandum fidem necessarios resipciunt, ut habent bonitatem moraliter intra proprium objectum, atque adeo determinate sub ratione boni. Ergo præter illas requiritur character Confirmationis ad propugnandum fidem sub ratione indiferentis, & abstrahendo à bene, vel male moraliter.

De Sacramentis in communione.

429

Quæro III. Character imprimitur indelebiliter? Et cuius subiecto? Ac quæ sunt eius munera? XXVI. Resp. 1. Character est perpetuus, & indelebilis. Ita S. D. art. 5.

Ratio ejus est: Character Sacralis est quædam participatio Sacerdotii Christi in fidelibus ejus, scilicet, sicut Christus habet plenam spiritualis Sacerdotii potestatem, ita fideles ejus ei configurantur in hoc, quod participanti aliquam spiritualem potestatem respectu Sacramentorum, & eorum, quæ pertinent ad Divinum cultum. Et propter hoc etiam Christo non competit habere characterem, sed potest Sacerdotii ejus comparatur ad characterem, sicut id, quod est plenum, & perfectum ad aliquam sui participationem. Subiungo: Sed Sacerdotium Christi est aternum, ut patet ex Psalm. 109. v. 5. Ergo omnis sanctificatio, quæ fit per Sacerdotium ejus, est perpetua re consecrata manente. Quod patet etiam in rebus inanimatis, nam Ecclesia, vel altaris consecratio manet semper, nisi destratur. Subiungo: Sed res consecrata per characterem, seu ejus subiectum, nimirum anima rationalis, & potentia intellectiva est perpetua, & incorruptibilis. Ergo Character.

Resp. 2. Character manet in celo, & in inferno.

Declarat hoc S. D. ibid. ad 2. dicens: Quamvis post hanc vitam non maneat exterior cultus, remanet tamen finis illius cultus. Et ideo post hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam. Sicut etiam militaris character remanet in milibus post adeptam victoriam, & in his qui vicevera ad gloriam, & in his qui sunt victi, ad ponam.

Ex quo solvitur hoc argumentum: Cessante fine cessat id, quod est ad finem: Sed post hanc vitam cessat finis characteris, scilicet cultus Divinus. Ergo. Vnde S. Th. ad 1. ubi explicat, cur gratia homini in hac vita detur delebiliter, & non character.

Ex quo sequitur, quod si Sacerdos mortuus resuscitetur, non esset rebaptizandus, nec reconfirmandus, nec reinordinandus. Conjuges tamen resuscitati essent deinceps copulandi, qui vinculum Conjugii morte solvitur, ut patet 1. Cor. 7.

Resp. 3. Licet essentia animæ sit subiectum remouendi Characteris, non tamen immediatum, & proximum, sed hoc est aliqua potentia animæ. Ita S. D. ad 4.

Ratio ejus est: Character est quoddam signaculum, quo anima insinuat ad suscipiendum, vel aliis tradendum ea, quæ sunt Divini cultus: Sed Divinus cultus consistit in quibusdam actibus, ad actus autem propriæ ordinantur potentia animæ, sicut essentia ordinatur ad usum communionalium, & militis characteris insinuantur, quasi ad militiam deputatis. Homo autem fidelis ad duo deputatur: Primo quidem, & principaliæ ad fructum glorie. Et ad eos insinuantur signaculum gratiae secundum illud Ezechielis 9. Signa Thau super frontes virorum gentium, & dolentium. Et Apocal. 7. Nolite nocere terra, & mari neque arboribus, quoduscumque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. Secundo autem deputatur quicunque fidelis ad recipiendum, vel tradendum alii ea, quæ pertinent ad cultum Dei: & ad hoc propriæ deputatur Character sacramentalis. Totus autem ritus Christianæ Religionis derivatur a Sacerdotio Christi. Et ideo manifestum est, quod Character sacramentalis specialiter est Character Christi, cuius Sacerdotio configurantur fides recensum sacramentales characteres, que nihil aliud sunt, quam quædam participatione Sacerdotis Christi, ab ipso Christo derivata. Hæc ibi S. Thom.

EXAMEN IV.

De causa principali, ac minus principali Sacra mentorum, ejusque ad recipientis intentione.

De quo S. Doct. q. 64. per 10. art. Et de Sacra mentorum numero, coramque ordine, quest. 65. per 4. art.

Quæro I. Sacra menta novæ Legis suntne omnino à solo Deo Christo instituta? Eorumque interiorē effectum operatum Christus ut homo? Item potuisse Christus potestatem, quam habuit in Sacra mentis, communicare Ministeris?

XVIII. R. 1. Solus Deus est omnium Sacra mentorum novæ Legis Institutio. Ita S. Th. q. 64. a. 2. in c.

Ratio 1. Ille solus est Sacra mentorum Institutio, qui eis dicit virtutem, & efficaciam: Sed hanc dedit solus Christus Deus homo. Ergo Min. prob. Virtus Sacra menti non est ab eo, qui uitat Sacra men-